

KS. DOMINIK KIEŁB – RZESZÓW

PASTORALNO-KATECHETYCZNA DZIAŁALNOŚĆ KSIĘDZA FRANCISZKA RZĄSY

Wprowadzenie

Papież Franciszek rozpoczął swoją pierwszą programową adhortację apostołską *Evangelii gaudium* od słów: „radość Ewangelii napęlnia serce oraz całe życie tych, którzy spotykają się z Jezusem. Ci, którzy pozwalają, żeby ich zbawił, zostają wyzwoleni od grzechu, od smutku, od wewnętrznej pustki, od izolacji. Z Jezusem Chrystusem rodzi się zawsze i odradza radość”¹. Słowa te, będące zachętą do spotkania z Panem, stoją u podstaw zapału ewangelizacyjnego. Doświadczenie Boga objawiające się w głębokiej wewnętrznej wolności wypływającej z otrzymanego przebaczenia, o które troszczy się duszpasterz osobiście i chce je przekazać

KS. DOMINIK KIEŁB – prezbiter diecezji rzeszowskiej; w latach 2010-2016 odbył studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Rzeszowie, w 2016 roku uzyskał tytuł magistra teologii na UPJPII, na podstawie pracy magisterskiej pt. „Eucharystia w życiu duchowym błogosławionego Karola de Foucauld”. W 2023 roku ukończył Szkołę Doktorską KUL, broniąc rozprawę doktorską pt. „Wpływ przygotowania do bierzmowania na religijność. Studium katechetyczno-socjologiczne na podstawie młodzieży diecezji rzeszowskiej”. Zainteresowania: metodologia nauk teologicznych, interdyscyplinarność teologii, konceptualizacja badań socjologicznych w teologii, ewangelizacja. ORCID: 0000-0002-2038-0579. Kontakt: kielbdominik@gmail.com.

1. Franciszek, *Adhortacja apostołska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangelii gaudium”*, Rzym 2013, nr 1.

innym, jest jednym z najważniejszych motywów zaangażowania pastoralnego. Jak bowiem pisał papież Benedykt XVI w Liście apostolskim *Ubicumque et semper*: „Nie możemy zapominać, że pierwszym zadaniem będzie zawsze uległe poddawanie się bezinteresownemu działaniu Ducha Zmartwychwstałego, który towarzyszy głoszącym Ewangelię i otwiera serce tych, którzy słuchają. By owocnie głosić słowo Ewangelii, trzeba mieć przede wszystkim głębokie doświadczenie Boga”². Praktyczna realizacja przywołanych słów następcy św. Piotra w pierwszym rzędzie domaga się otwarcia na natchnienia Ducha Świętego, który zawsze jest „sprawcą i chcenia, i działania zgodnie z Jego wolą” (Flp 2,13). Konieczne jest także szerokie spojrzenie na sytuację danej społeczności i dostrzeżenie w niej konkretnego człowieka przeżywającego swoje radości i smutki. Na ten aspekt zwracali uwagę księża biskupi zgromadzeni w 2011 roku na Synodzie poświęconym nowej ewangelizacji dla przekazu wiary chrześcijańskiej. Pasterze Kościoła pisali: „Nowa ewangelizacja oznacza adekwatną odpowiedź na znaki czasu, na potrzeby współczesnych ludzi i narodów, na nowe konteksty kształtujące kulturę, poprzez którą wyrażamy naszą tożsamość i poszukujemy sensu naszego istnienia. Dlatego też nowa ewangelizacja oznacza promocję kultury coraz głębiej zakorzenionej w Ewangelii; oznacza odkryć nowego człowieka, który jest w nas dzięki Duchowi danemu przez Jezusa Chrystusa i Ojca”³. To otwarcie się na Ducha Świętego i posłuszeństwo Jego natchnieniom jest kluczowe w owocności posługi ewangelizatora, ponieważ „od momentu chrztu jest on nowym stworzeniem i świątynią Ducha Świętego, a poprzez sakrament bierzmowania otrzymuje szczególną Jego moc, aby być świadkiem Chrystusa oraz słowem i czynem mężnie wyznawać wiarę”⁴. Należy podkreślić, że szczególną łaskę uczestniczenia w potrójnej, a więc kapłańskiej, królewskiej i prorockiej misji Kościoła, otrzymują wybrani jego członkowie, konsekrowani w momencie święceń dla uświęcenia braci.

Umiejętność odczytania pragnień oraz niedostatków człowieka jest cechą charakterystyczną dla charyzmatyków. Tak było i jest w historii Kościoła. Sama jednak świadomość nie wystarczy. Jak podkreśla papież „domaga się to od ewangelizatora niektórych postaw, pomagających lepiej przyjąć orędzie: bliskość, otwarcie na dialog, cierpliwość, serdecznie przyjęcie, które nie potępia”⁵. One to pozwalają

2. Benedykt XVI, *List apostolski w formie motu proprio „Ubicumque et semper”*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 1 (2011), s. 4.
3. Por. XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej – Lineamenta*, Watykan 2011, nr 23.
4. Por. I. Iwańska, *Duch Święty Protagonistą Nowej Ewangelizacji oraz życia duchowego i misji nowych ewangelizatorów*, w: <https://rmissio.pl/duch-swietego-protagonista-nowej-ewangelizacji-oraz-zycia-duchowego-i-misji-nowych-ewangelizatorow> [dostęp: 9.11.2024], s. 1.
5. Franciszek, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangelii gaudium”*, Rzym 2013, nr 165.

w pierwszej kolejności na spotkanie bliźniego, który jest zaproszony do przyjęcia Dobrej Nowiny oraz daru żywego uczestnictwa we wspólnocie Kościoła.

Osobą, która odznaczała się przywołanymi postawami zakorzenionymi w doświadczeniu Pana, był ks. Franciszek Rząsa (1942-2020). Okazał się on nieprzeciętnym duszpasterzem, kaznodzieją, rekolekcjonistą, kierownikiem duchowym, inicjatorem wielu dzieł ewangelizacyjnych i charytatywnych, poprzez które wywarł znaczący wpływ na model duszpasterski diecezji południowo-wschodniej Polski, a szczególnie przemyskiej, rzeszowskiej i sandomierskiej, z którymi był związany. Ks. Waldemar Janiga wspomina jego osobę w następujących słowach: „ks. Franciszek Rząsa to kapłan, który w tamtych czasach, ale nie tylko, wykazywał cechy właściwe charyzmatykom. Wówczas wydawało się, że wiele przedsięwzięć duszpasterskich było spontanicznych, realizowanych w nie zawsze sprzyjających warunkach, ale dominującym było przekonanie, że najważniejszym jest posłuszeństwo Duchowi Świętemu, a o resztę zadba Pan Bóg”⁶. Wydaje się, że niezwykła owocność jego posługi jest najlepszym świadectwem o nim samym, a więc o jego otwarciu na Ducha Świętego i podjęciu misji ukierunkowanej na służbę wobec Boga i potrzebującego człowieka. To bowiem nie kapłan jest centrum i celem ewangelizacji, ale Jezus Chrystus i jego Kościół. Pytanie główne niniejszego opracowania dotyczy źródła, z którego ks. Franciszek czerpał zapał ewangelizacyjny. W artykule tym zostanie podjęta próba odpowiedzi na nie na bazie analizy jego życia, a w nim czynników, które mogły wpłynąć na ukształtowanie postaw autentycznego ewangelizatora oraz na realizację licznych inicjatyw pastoralnych i katechetycznych podejmowanych przez ponad 50 lat pracy duszpasterskiej.

1. Życie.

Naukowe określenie życia wybitnych postaci Kościoła wymaga szerokiego spojrzenia zarówno na ich osoby jako zasadniczego przedmiotu analiz, ale również na środowisko, z jakiego wyrosli. Jest to istotne, ponieważ „rodzina posiada największe możliwości w zakresie transmisji religii, przekazu dziedzictwa kulturowego i w efekcie kształtuje tożsamość osobową i społeczną zakorzenioną w ojczyźnie (małej) prywatnej”⁷. Rola ta jest tym ważniejsza na etapie adolescencji, w czasie której obok tożsamości następuje rozwój poszczególnych sfer życiowych, takich

-
6. W. Janiga, *Wstęp*, w: *Prowadzeni przez Jana Pawła II. Praca zbiorowa*, red. F. Rząsa, D. Mazur, E. Płodzień, Rzeszów 2014, s. 6-7.
 7. Por. J. Nikitorowicz, *Rodzina w procesie kształtowania tożsamości kulturowej w dobie regionalizacji i globalizacji*, w: *Współczesne rodziny polskie ich stan i kierunki przemian*, red. Z. Tyska, Poznań 2004, s. 73.

jak: rozwój fizyczny, rozwój intelektualny i emocjonalny, rozwój społeczny, rozwój światopoglądowy, rozwój religijny i moralny⁸.

Ksiądz Franciszek Rzęsa urodził się 15 grudnia 1942 r. w Łowisku. W tym czasie miejscowość ta należała do parafii pw. Ofiarowania Najświętszej Maryji Panny w Górnem. Posługę proboszcza pełnił w niej wówczas ks. Mieczysław Lachor, którego prawdziwie kapłańska postawa, styl życia oraz umiłowanie Ojczyzny wywarły duży wpływ na młodego parafianina. Ks. Franciszek tak później napisze o swoim proboszczu: „Na moją formację duchową i pojawienie się pierwszej myśli o kapłaństwie miał wielki wpływ wspomniany ksiądz proboszcz Mieczysław Lachor. Wycisnął on szczególne piętno na moje spojrzenie na kapłaństwo. Ks. Mieczysław Lachor, w czasie wojny jako wikariusz w parafii Ranizów, był kapłanem Armii Krajowej i zawsze odznaczał się żarliwym umiłowaniem Ojczyzny oraz dojrzałym patriotyzmem. Głęboko zapadły mi w pamięci wydarzenia sprzed 1954 roku, kiedy ks. proboszcz przyjeżdżał do Łowiska rowerem do szkoły na katechezę. Zatraskany był bardzo o wszystkich parafian, a szczególnie o rodziny wielodzietne (...). Wsłuchiwałem się ze wzruszeniem w jego kazania o głębokiej treści religijnej i patriotycznej. Wzorem dla mnie była zdecydowana postawa, jaką wykazywał się ks. Lachor w obronie ludzi, tak często oszukiwanych w tamtym czasie”⁹.

Rodzina, w której się wychowywał, była wielodzietna, bowiem przyszedł na świat jako dziesiąte dziecko z kolei. Jak można przypuszczać, jego dzieciństwo w okresie wojennym i powojennym nie było łatwe i wiązało się z ciężką pracą na roli już od wczesnych lat. Mimo to po ukończeniu szkoły podstawowej kontynuował edukację w latach 1956-1960 w Liceum Ogólnokształcącym w Sokołowie Małopolskim oddalonym o około 10 kilometrów od Łowiska¹⁰. Spotkał tam wybitnego na tamtym terenie katechetę ks. Mieczysława Wajdę, który z kolei pomógł mu rozeznaczyć decyzję o wejściu na drogę przygotowania do kapłaństwa. Ks. Franciszek tak wspominał tamten okres swojego życia: „Wielką łaską i szczęściem było dla mnie i ówczesnej młodzieży wprowadzenie do szkoły nauki religii. Katechetą w Sokołowie był ks. mgr Mieczysław Wajda, który bardzo pozytywnie oddziaływał na nas. Wielkim przeżyciem były dla mnie specjalne rekolekcje półzamykane dla uczniów liceum (...). Dały one początek głębszemu zainteresowaniu sprawami religijnymi i posługą kapłańską. Dlatego kończąc szkołę średnią, po długich rozmowach z księdzem

8. Por. D. Kielb, *Sakrament bierzmowania. Oczekiwania-realia-perspektywy*, Tarnów 2023, s. 92-107.

9. *Bogu dziękujcie ducha nie gaście. 50 lat kapłaństwa ks. Franciszka Rzęsy*, red. E. Płodzień, T. Lorenc, Rzeszów 2017, s. 13.

10. Por. *Kapłan Bożych natchnień. Praca zbiorowa*, red. E. Płodzień, Rzeszów 2012, s. 17-19.

katechetą Mieczysławem Wajdą, podjąłem decyzję o wstąpieniu do Seminarium Duchownego w Przemyślu¹¹.

Kolejnym ważnym etapem w życiu ks. Rząsy były studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu. Ze względu na obowiązkową służbę wojskową trwały one 7 lat i objęły okres 1960-1967. Młody alumn został skierowany do 17. Pułku Piechoty Zmechanizowanej w Międzyrzeczu Wielkopolskim. Czas ten oceniał pozytywnie, pomimo prób wpływania na jego decyzję pójścia drogą powołania przez przełożonych w jednostkach kleryckich. O tym czasie pisał: „Okres służby wojskowej uważam za dar od Pana Boga. Nabyłem wiele doświadczenia, odporności na różne trudy, poznałem atmosferę i mentalność środowiska wojskowego. Każdy czas wolny wykorzystałem na uzupełnienie lektury literatury pięknej, a także na przygotowanie się do egzaminów z niektórych przedmiotów teologicznych, które zdawałem w seminarium w czasie urlopów. Dzięki temu po ukończeniu służby wojskowej, nadrabiając trzeci rok, rozpocząłem czwarty rok studiów seminaryjnych¹².

Szczególnym jego zainteresowaniem w tym okresie okazała się filozofia, co w późniejszym czasie okaże się nie bez znaczenia, ponieważ zostanie skierowany na studia specjalistyczne w tej dyscyplinie naukowej. Ks. Franciszek studia seminaryjne ukończył 3 czerwca 1967 r., przyjmując święcenia kapłańskie w Woli Zarczyckiej koło Łowiska z rąk biskupa pomocniczego diecezji przemyskiej Bolesława Taborskiego¹³.

Po ukończonych studiach rozpoczął się okres posługi duszpasterskiej. Pierwszą placówką, na którą został skierowany przez ówczesnego ordynariusza diecezji przemyskiej biskupa Ignacego Tokarczuka, był Polańczyk, gdzie u boku proboszcza tamtejszej parafii ks. Franciszka Stopy przez okres dwóch lat pełnił posługę wikariusza. W tamtym czasie ta jednostka duszpasterska obsługiwała łącznie 17 kościołów. Najważniejszym zadaniem, jakie stało w centrum posługi młodego kapłana, było zapewnienie możliwości udziału w Eucharystii w niedzielę i święta w cerkwiach, chętnie zamykanych lub niszczonech przez ówczesną władzę ludową. Drugim zadaniem była katechizacja, która wymagała posiadania umiejętności organizacyjnych, ponieważ w poszczególnych miejscowościach nie było żadnego zaplecza duszpasterskiego¹⁴.

Po dwóch latach ks. Franciszek został przeniesiony do parafii w ówczesnej podrzeszowskiej Słocinie. Tu również spędził czas dwóch lat, mając za główne

11. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 13.

12. *Tamże*, s. 19.

13. E. Płodzień, Prezentacja multimedialna „Ksiądz Franciszek. Wielki czciciel Maryi i orędownik dzieł Jana Pawła II, Rzeszów 2021, s. 8 (zbiory prywatne autora).

14. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 27.

zadanie opiekę duszpasterską nad należącą wówczas do parafii w Słocinie Matysówką. W tej miejscowości katechizował, sprawował liturgię dla osób chorych i starszych, a także podjął się zadania przygotowania wiernych zarówno ze Słociny, jak i wspomnianej Matysówki do peregrynacji Obrazu Matki Bożej Jasnogórskiej. Jedną z katechizowanych tak wspomina ks. Franciszka: „Mówiono, że mamy pośród siebie kandydata na świętego, będę więc chyba wyrazić opinię całego mojego środowiska, gdy napiszę kilka słów o kapłanie, którego mieliśmy szczęście spotkać w naszej parafii. Kapłan ten pracował przez dwa lata jako katecheta. Zobaczyliśmy go pierwszy raz pewnej lipcowej niedzieli, kiedy to przyjechał do nas, by objąć pracę duszpasterską na nowej, a w jego kapłańskim życiu drugiej z kolei placówce. Był drobny, szczupły, wyglądał bardzo młodo, jakby jeszcze nie skończył dwudziestu lat, przy tym bardzo ujmujący, sympatyczny, budzący zaufanie od pierwszego wejrzenia”¹⁵.

W 1971 roku biskup Ignacy Tokarczuk oddelegował ks. Rząbę na studia specjalistyczne z filozofii na Katolicki Uniwersytet Lubelski. To tam poznał kardynała Karola Wojtyłę i pod jego wpływem zafascynował się personalizmem chrześcijańskim. Po trzech latach studiów, w 1974 roku, obronił pracę magisterską zatytułowaną „Problematyka Boga u polskich neoscholastyków w wieku XIX i XX”. Ostatecznie pięć lat później ukończył studia obroną dysertacji doktorskiej pod tytułem „Argumentacja za istnieniem Boga z przyczynowości sprawczej u polskich neoscholastyków na przełomie XIX i XX wieku” napisanej pod kierunkiem siostry profesor Zofii Józefy Zdybickiej¹⁶. Już w 1974 roku powierzono mu prowadzenie wykładów w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu, a w dalszych latach także w Sandomierzu, gdzie wykładał przedmioty takie jak: metafizyka, teodycea, historia filozofii, wstęp do filozofii, filozofia współczesna¹⁷. Jako wykładowca (1974–2007) angażował się w duszpasterstwo na różnych polach, między innymi w duszpasterstwie akademickim Akademii Rolniczej na osiedlu Rzeszów-Zalesie. Spośród różnych inicjatyw pastoralnych, jakie podejmował, warto zwrócić uwagę na „Ognisko Przyjaciół Misji” powstałe przy parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Rzeszowie¹⁸.

Szczególnie intensywnie od strony duchowej i pastoralnej ks. Franciszek przeżył rok 1978, kiedy to kardynał Karol Wojtyła został wybrany na Stolicę Piotrową. Sam mówił o tym momencie swojego życia: „Wybór ks. kardynała na papieża był wielkim przełomem w moim życiu osobistym i w mojej posłudze kapłańskiej.

15. Cz. Barańska, *Wyjątkowy kapłan. Oddany Maryi*. W: *Kapłan w moim życiu*, red. J. Chodorska, W. Łaszewski, Warszawa 1996, s. 226-233.

16. R. Ptaszek, *Bibliografia prac S. prof. dr hab. Zofii Józefy Zdybickiej*, „Roczniki Filozoficzne”, 47 (1999), z. 2, s. 15.

17. Por. *Kapłan Bożych natchnień*, s. 38.

18. *Bogu dziękujecie ducha nie gości*, s. 159.

Już od pierwszych dni październikowych przesłanie Ojca Św. Jana Pawła II było dla mnie na pierwszym miejscu po Słowie Bożym. W licznych spotkaniach formacyjnych z młodzieżą akademicką i z alumnami w przemyskim Seminarium Duchownym sięgaliśmy do Jego nauczania i wskazań¹⁹.

Rok 1979 przyniósł decyzję biskupa Tokarczuka o mianowaniu ks. Franciszka proboszczem parafii Sośnica Jarosławska. Okres ten wspominał jako najlepszy czas jego posługi duszpasterskiej. Niedaleka odległość od Przemyśla (18 kilometrów) sprawiała, że mógł bez większych przeszkód dojeżdżać do seminarium w Przemyślu oraz jednocześnie zaangażować się w pracę parafialną. Była ona wymagająca ze względu na konieczność budowy nowego Kościoła i rozbudowę plebanii. Mimo oporów stawianych przez władze komunistyczne duszpasterzowi udało się zaangażować większość parafian i już po czterech latach nastąpiło poświęcenie nowego kościoła parafialnego, odpowiedniego do potrzeb tamtejszych wiernych²⁰. Ks. Franciszek tak wspominał tamten okres swojego życia: „Probostwo w parafii Sośnica Jarosławska zaowocowało wieloma dziełami, a ten okres określam jako najpiękniejsze lata mojej posługi duszpasterskiej. W tym czasie pracowałem jako katecheta w Szkole Podstawowej i Technikum Rolniczym. W posłudze parafialnej od pierwszych dni pobytu w Sośnicy, tj. od lipca 1979 roku, zacząłem gromadzić przy kościele dzieci, młodzież i starszych. Oprócz zalecanych przez władze kościelne różnych praktyk duszpasterskich, szczególnie troszczyłem się o udział w pielgrzymkach pieszych, autokarowych, w lokalnych uroczystościach, wspólnotach różańcowych²¹. W czasie proboszczowania, w 1982 roku ks. Franciszek został mianowany Diecezjalnym Duszpasterzem Młodzieży Diecezji Przemyskiej. Pozostał nim aż do roku 1994. W tym czasie przyczynił się do budowy ośrodków przeznaczonych do rekolekcji zamkniętych dla młodzieży. Takie ośrodki powstały w Ustrzykach Górnych, w Myczkowie oraz Giedlarowej. W latach 1984-1992 był także członkiem komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. młodzieży, a w latach 1988-1992 brał udział w pracach Komisji ds. świeckich przygotowujących II Polski Synod Plenarny. W latach 1986-2004 był również członkiem Komisji Konferencji Episkopatu Polski ds. duchowieństwa²².

Kolejnym ważnym etapem życia ks. Franciszka było tworzenie ośrodka rekolekcyjnego w domu sióstr Niepokalanek w Jarosławiu. Dokonało się to dekretem biskupa Ignacego Tokarczuka, który odwoływał ks. Rzęsę z urzędu proboszcza w Sośnicy Jarosławskiej i mianował dyrektorem wspomnianego ośrodka. Decyzja

19. Por. *Inspiracje do powstawania dzieł pod patronatem Jana Pawła II*, w: *Prowadzeni przez Jana Pawła II*, s. 11.

20. Por. *Kapłan Bożych natchnień*, s. 54-57.

21. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 49.

22. E. Płodzień, Prezentacja multimedialna „Ksiądz Franciszek. Wielki czciciel Maryi i orędownik dzieł Jana Pawła II, Rzeszów 2021, s. 8 [zbiory prywatne autora].

ta miała miejsce w 1985 roku. Jednak po niecałych dziewięciu latach, w 1994 roku ośrodek został przeniesiony do dawnego opactwa sióstr Benedyktynek w Jarosławiu. Przyczyną tego było powstanie szkoły katolickiej w pomieszczeniach klasztoru sióstr Niepokalanek. Wówczas to ks. Franciszek otrzymał nominację na stanowisko Dyrektora Ośrodka Formacji i Kultury Chrześcijańskiej im. Sługi Bożej Anny Jenke. Przeniesienie ośrodka wiązało się z koniecznością generalnego remontu zniszczonego opactwa. Zadanie to, chociaż wydawało się ponad ludzkie siły, powierzył ks. Franciszkowi ówczesny metropolita przemyski arcybiskup Józef Michalik. Ks. Franciszek wykonał je częściowo, pozostając dyrektorem ośrodka do 2004 roku i podejmując na miarę możliwości finansowych konieczną rewitalizację poszczególnych części obiektu²³. Klasztor ten został w czasie II wojny światowej przejęty przez nazistów, którzy urządzili tam więzienie. Po jej zakończeniu w budynkach została urządzona szkoła budowlana. Jednak już wtedy stan kompleksu składającego się z 9 zabytkowych obiektów określono jako tragiczny²⁴. Mimo braku środków materialnych ks. Rząsa doskonale rozwinął praktykę rekolekcji zamkniętych przeznaczonych dla różnych grup duszpasterskich, parafialnych i młodzieżowych. Sam mówił o idei tego miejsca: „Ośrodek działa na rzecz kształtowania apostołatu duchownych i świeckich. Moim pragnieniem jest, żeby specyfika tego miejsca związana była z ignacjańskim skupieniem w ciszy”²⁵.

Poświęcał się w tym czasie także rozwojowi Fundacji Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II „Wzrastanie” założonej w 1991 roku jako forma pomocy i formacji, która obecnie w 6 różnych ośrodkach archidiecezji przemyskiej i diecezji rzeszowskiej obejmuje swoją opieką około 400 osób²⁶. O motywach, jakie towarzyszyły mu u początków tworzenia fundacji, mówił sam ks. Franciszek w następujących słowach: „Pochodząc z biednej, wielodzietnej rodziny, doznałem różnorodnej życzliwości i pomocy od ludzi dobrego serca. Od wczesnego dzieciństwa przyjmowałem z przejściem przykłady dobroci świętych i innych bohaterów z literatury. W czasie formacji seminaryjnej, a potem posługi kapłańskiej, pogłębiała się moja wrażliwość na ludzi ubogich, szczególnie na dzieci i młodzież. Jak wspominałem wcześniej, już od początku kapłaństwa, w miarę swoich możliwości, śpieszyłem z pomocą potrzebującym. Tak było na wikariatach: w Polańczyku i Słocinie, w czasie studiów na KUL-u, w Duszpasterstwie Akademickim w Zalesiu, w okresie prowadzenia domów rekolekcyjnych w Jarosławiu, a szczególnie w czasie posługi proboszczowskiej w Sońnicy Jarosławskiej i Brzozowie. Po zmianach w Polsce

23. Por. *Bogu dziękujcie ducha nie gaście*, s. 62-67.

24. Por. M. Chudzik, *Trasa turystyczna Opactwa Jarosław*: w: <https://opactwo.pl/index.php/poznaj-opactwo/trasa-turystyczna> [dostęp: 10.11.2024].

25. Cyt. za: A. Piejko: *Kapłan Bożych natchnień*, s. 129.

26. Por. *Historia Fundacji „Wzrastanie”*, w: <https://wzrastanie.com.pl/index.php/historia> [dostęp: 12.11.2024].

w 1989 roku pojawiła się możliwość organizowania stowarzyszeń i fundacji. Odkryłem tę wielką szansę, aby dobrzy ludzie mogli się jednoczyć i dlatego w celu wsparcia najbardziej potrzebujących pomocy podjąłem się organizacji Fundacji Pomocy Młodzieży im. Jana Pawła II «Wzrastanie», która powstała 1 lipca 1991 roku w Dynowie. Priorytetowym celem Fundacji jest udzielanie wszechstronnej pomocy młodzieży we wzrastaniu wewnętrznym w myśl Ewangelii i w coraz pełniejszym przyjmowaniu chrześcijańskiego systemu wartości. Fundacja miała objąć szczególną opieką dzieci znajdujące się w trudnych warunkach. Dla osiągnięcia tych celów podjęto działalność społeczną, edukacyjną, charytatywną i duchową. W statucie Fundacji «Wzrastanie», uwyraźnione zostały słowa Jana Pawła II, inspirujące do podjęcia określonych działań: «Wzrastać (...) to być człowiekiem dla drugich»²⁷.

W 2004 roku ks. Rząsa musiał po raz kolejny zmienić miejsce posługi duszpasterskiej, ponieważ został mianowany proboszczem w Brzozowie. Decyzja arcybiskupa Józefa Michalika otworzyła szerokie horyzonty posługi ewangelizacyjnej w nowym środowisku. W tym czasie zaangażował się bardzo mocno w renowację monumentalnej barokowej świątyni, zarówno jej zewnętrznej elewacji, obojętności, jak i wnętrza bazyliki. Przeprowadził kapitalny remont budynków stanowiących zaplecze duszpasterskie parafii. Równoległe do podjętych prac materialnych podjął się pracy pastoralnej. Licznie podejmowane inicjatywy, rekolekcje, spotkania grup parafialnych, zebrania o charakterze modlitewnym i charytatywnym, pozwoliły parafii przeżyć duchową odnowę. Świadcowie jego posługi wspominają: „Był tytanem pracy. Tylko 7 lat, a dokonał tak wiele dzieł materialnych, charytatywnych, a przede wszystkim tych najważniejszych – duchowych. Miał tak wiele pomysłów, pragnął zorganizować wolontariat niosący pomoc przewlekle chorym i starszym w domach, by oprócz pomocy rzeczowej ofiarować tym ludziom obecność, wsparcie duchowe czy podstawowe czynności pielęgnacyjne. Ale tu spotykał się z oporem, z biernością parafian. Najgłębszym jednak sensem kapłaństwa jest współpraca z Jezusem Chrystusem w dziele zbawiania świata. A nasz (On zawsze będzie «nasz») Czcigodny Ksiądz Proboszcz to wielka potęga ducha. Dzieł duchowych dokonanych przez Niego w naszej parafii o wiele trudniej jest wymienić. Nie brakowało Mu nigdy motywacji, gorliwości i natchnienia. To wielka potęga ducha, człowiek głębokiej modlitwy, to mistrz życia duchowego, bezwarunkowo w całej pełni oddany na służbę Bogu i ludziom»²⁸.

Ks. Franciszek Rząsa pozostał proboszczem aż do roku 2011. Wówczas to powrócił jako emeryt do Jarosławia, do domu założonego w 2003 roku pod nazwą Centrum Charytatywne „Przystań” Matki Bożej Jasnogórskiej. Jakkolwiek mając

27. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 86-87.

28. *Por. Kapłan Bożych natchnień*, s. 54-57.

już wiek emerytalny, w dalszym ciągu angażował się w posługę duszpasterską i charytatywną. Nadal głosił rekolekcje, był kierownikiem duchowym wielu osób konsekrowanych, cenionym spowiednikiem oraz kierownikiem duchowym w Centrum Formacji Duchowej w Krakowie. W roku 2015 rozpoczął rozbudowę hospicjum przylegającego do „Przystani”, która trwała dwa lata. Cały zespół budynków przyjął wówczas wspólną nazwę: „Dom Ulgi w Cierpieniu im. św. Jana Pawła II”²⁹.

Ośrodek ten przeznaczony dla ubogich i bezdomnych mężczyzn stał się jego domem aż do śmierci, która nastąpiła 3 października 2020 roku. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w parafii pw. św. Ignacego i Maksymiliana w Łowisku, gdzie spoczął na parafialnym cmentarzu³⁰.

2. Formy posługi duszpasterskiej.

W pierwszym rzędzie należy podkreślić zaangażowanie ks. Franciszka na polu katechetycznym. Wykorzystywanie wszelkich okazji do nauczania było dla niego cechą charakterystyczną. Wymagało to jednak odpowiedniego przygotowania, bowiem w kolejnych parafiach, a więc w Polańczyku i w okolicznych wioskach, w Matysówce będącej częścią parafii pw. św. Rocha w Słocinie, a następnie w parafii Sośnica Jarosławska nie było miejsc, gdzie kapłan mógłby prowadzić katechezę. Należało zatem zorganizować salę mogącą pomieścić dzieci i młodzież. Spotkania odbywały się zatem zazwyczaj w domach gospodarzy, których najpierw trzeba było przekonać do słuszności katechezy. Było to o tyle trudne, iż za otwarcie domu dla księdza groziły dotkliwe kary finansowe, a także prześladowanie przez urzędników aparatu państwowego. Innym, równie wymagającym rozwiązaniem, było podjęcie się remontów i adaptacji budynków wiejskich lub parafialnych, które często były opustoszałe i zwyczajnie zrujnowane. Brak środków finansowych, jak również niechęć sceptycznych parafian wymagały wielu starań ze strony duszpasterza. Mimo to ks. Franciszek angażował się na tym polu niezwykle gorliwie, chodząc pieszo do umówionych punktów katechetycznych, w których ewangelizował przede wszystkim młodzież, ale także osoby dorosłe, zachęcając do podejmowania modlitwy i przyjmowania sakramentów świętych. Patrząc z perspektywy obecnej

29. Diecezja Rzeszowska, *Zmarł śp. ks. Franciszek Rząsa, twórca pieszej pielgrzymki z Rzeszowa na Jasną Górę*, w: <https://diecezja.rzeszow.pl/zmarl-sp-ks-franciszek-rzasa-tworca-pieszej-pielgrzymki-z-rzeszowa-na-jasna-gore> [dostęp: 10.11.2024].

30. Tamże.

sytuacji katechetycznej, tamta posługa wydaje być niezwykle trudną, także ze względu na brak jakichkolwiek pomocy i środków dydaktycznych³¹.

Drugim przejawem posługi pastoralnej były rekolekcje. Ks. Rząsa był wewnętrznie przekonany o słuszności udziału w rekolekcjach. Był nade wszystko entuzjastą rekolekcji zamkniętych przeżywanych w duchu ignacjańskim. Takie ćwiczenia duchowe odbywały się przede wszystkim w ośrodku sióstr Niepokalanek, a następnie w Opactwie Jarosławskim. To w tych dwóch miejscach pomagał w duchowym prowadzeniu osób, które przyjeżdżały na rekolekcje zamknięte. Innym przejawem tej formy duszpasterstwa była organizacja rekolekcji wyjazdowych dla grup duszpasterskich. Często ks. Franciszek nazywał je „Wakacjami z Bogiem”. Będąc odpowiedzialnym za referat Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Przemyskiej oraz za Ruch Apostolstwa Młodzieży w tejże diecezji, miał sposobność prowadzenia i koordynowania takich rekolekcji dla bardzo dużej grupy młodzieży. Pomagały w tej organizacji ośrodki duszpasterskie, które miały za cel być miejscem formacji duchowej. Poświęcał się także głoszeniu rekolekcji parafialnych i misji świętych. Przez ponad 50 lat posługi kapłańskiej wygłosił około 280 serii rekolekcji i misji parafialnych. Liczba ta świadczy o jego gorliwości i motywacji, jaka mu towarzyszyła w podejmowaniu takiej formy ewangelizacji³². Mimo wewnętrznego przekonania co do owocności tej posługi mówił: „Trudno określić skalę przeżyć duchowych, nawróceń i uformowanych sumień ludzkich. Świadectwa osób mogą tylko w jakiejś części odpowiedzieć twierdząco na pytanie”³³.

Kolejną formą posługi pastoralnej charakterystycznej dla ks. Franciszka Rząsy było duszpasterstwo małych grup i wspólnot duszpasterskich. Jak bowiem wskazują katechetycy: „W małej grupie życie człowieka staje się pełniejsze i bogatsze, bardziej powiązane z rzeczywistością ze względu na dialog międzyosobowy, który jest spotkaniem wzbogacającym osoby biorące w nim udział. Pod wpływem innych osób dochodzi też do przemiany w sensie szerszego patrzenia na świat, głębszego zaangażowania w jakąś dziedzinę oraz wzmocnienia swojej duchowości”³⁴. I dalej: „Małe grupy parafialne mają szczególne znaczenie zwłaszcza dla rozwoju religijno-moralnego młodych, służąc im pomocą w pokonaniu naturalnego kryzysu wiary, charakterystycznego dla wieku dorastania. Młodzi szukają potwierdzenia postawy wiary nie tylko w środowisku ludzi dorosłych, ale przede wszystkim w grupie rówieśniczej. Szczególne znaczenie ma taka grupa, dla której wartości religijne nie tylko są obecne obok innych wartości, ale mają

31. Por. *Kapłan Bożych natchnień*, s. 23-36.

32. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 55-62.

33. *Tamże*, s. 59.

34. H. Wrońska, *Znaczenie katechetyczne małych grup parafialnych*, „Roczniki Teologiczne”, 55 (2008), z. 6, s. 198.

charakter wartości podstawowych i stanowią podstawę motywacji do działania oraz istotny element postawy członków grupy. Rola małych grup narasta w miarę postępujących procesów laicyzacji i pluralizmu światopoglądowego współczesnych społeczeństw³⁵. Przywołane założenia teoretyczne ks. Franciszek zastosował w duszpasterstwie, bowiem poświęcił się organizacji Ruchu Apostolstwa Młodzieży, który nie funkcjonował dotychczas w diecezji przemyskiej. Założył także szereg wspólnot, takich jak: Ognisko Przyjaciół Misji, Ośrodek Instytutu Świeckiego Chrystusa Króla w Archidiecezji Przemyskiej, Diecezjalną Wspólnotę Łańcucha Apostolskiej Miłości, Wspólnotę Stanu Wdów Konsekwanych, Wspólnotę Stanu Dziewic Konsekwanych, a także wspólnotę bezdomnych w Jarosławiu, z którą mieszkał do śmierci³⁶. Tworzył także liczne grupy modlitewne oparte o duchowość maryjną i eucharystyczną. Powstawały one zwłaszcza w czasie jego posługi proboszczowskiej w Sońnicy Jarosławskiej oraz w Brzozowie, mając być w założeniu duchowym zapleczem dzieł materialnych i charytatywnych, a nade wszystko przestrzenią wewnętrzną formacji.

Kluczowym w aspekcie małych grup wydaje się być jednak Ruch Apostolstwa Młodzieży. Wspólnoty te bowiem do dziś stanowią trzon duszpasterstwa młodzieżowego diecezji przemyskiej. Ks. Franciszek rozpoczął organizację ruchu w roku 1980, bez odniesienia do powszechnej wówczas OAZY nachylonej na formację biblijno-liturgiczną. Ideą zaś RAM-u było duszpasterstwo młodzieży pozaszkolnej oraz nieco inny, apostołski charyzmat formacyjny. Ks. Franciszek tak o nim mówił: „Grupy Apostolskie od początku miały formację skierowaną ku pogłębieniu wiary, nie tylko liturgii czy Biblii, ale także dokumentów soborowych, wypowiedzi Kościoła, szczególnie Papieża. Było to wdrażanie w postawę otwartości apostołskiej, umiejętności nawiązania kontaktu z innymi, także opieki nad chorymi”³⁷. Moderatorem wspólnot pozostał do 1994 roku³⁸.

Innym rodzajem duszpasterstwa ks. Franciszka były pielgrzymki. W 1973 roku wyruszył na pątniczy szlak na Jasną Górę wraz z pielgrzymką warszawską, w której pielgrzymował przez trzy kolejne lata. Po pięciu latach, 5 sierpnia 1978 r. wyruszył z grupą liczącą 186 pątników nowo wyznaczoną trasą pieszej pielgrzymki z Rzeszowa na Jasną Górę. Pielgrzymka ta rozpoczęła już blisko pięćdziesięcioletnią tradycję pielgrzymowania. Innymi formami w tym zakresie były liczne wyjazdy na Jasną Górę, jak również do sanktuariów maryjnych w Polsce i poza jej granicami.

35. Tamże, s. 199.

36. Por. E. Płodzień, Prezentacja multimedialna „Ksiądz Franciszek. Wielki czciciel Maryi i orędownik dzieł Jana Pawła II, Rzeszów 2021, s. 8 [Zbiory prywatne autora].

37. Ruch Apostolstwa Młodzieży Archidiecezji Przemyskiej, *Wywiad z śp. ks. Franciszkiem Rzęsq, moderatorem RAM w latach 1984 – 1994*, w: <https://ram.przemyska.pl/moderatorzy-ram> [dostęp: 10.11.2024].

38. Tamże.

Do tej formy duszpasterskiej można zaliczyć także coroczną Drogę Krzyżową na Tarnicę. Jest ona już wieloletnią tradycją rozpoczętą właśnie przez ks. Rzęsę w 1987 roku, kiedy to zainicjował akcję wzniesienia krzyża na najwyższym szczycie Bieszczad. Sam tak wspominał tamto wydarzenie: „W ramach przygotowań do czerwcowej pielgrzymki Ojca Świętego do Polski w 1987 roku, wraz turystami PTTK w Rzeszowie podjąłem decyzję wzniesienia większego krzyża na Tarnicy, na wzór krzyża na Giewoncie”³⁹. Od czasu postawienia krzyża, w każdy Wielki Piątek szlakiem na Tarnicę jest organizowana Droga Krzyżowa, w której bierze udział bardzo duża liczba wiernych. Ponadto przez cały rok krzyż ten jest miejscem docelowym dla wielu turystów⁴⁰. Niestandardową formą duszpasterskiego pielgrzymowania była także akcja ewangelizacji Bieszczad, w którą ks. Franciszek zaangażował się bardzo intensywnie. Zaprosił do niej alumnów Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu. Rozmieścili oni kapliczki między innymi na Połoninie Caryńskiej i w Wetlinie, nad Soliną oraz na Chryszczatej i Jeziorkach Duszatyńskich. Tak wspominał tamto wydarzenie: „Od wielu lat, wędrując po Bieszczadach, podziwiając piękną przyrodę, przytłaczały mnie spotykane zgliszcza po dawnych zabudowaniach i cerkiewkach. Dzieliłem się potem tym doświadczeniem z alumnami w seminarium. Zainteresowali się tym klerycy. Poddałem im ideę: uświęćmy Bieszczady! Niedługo gotowych było około 20 kapliczek, które – wykonane metodą chałupniczą, wyniesione w plecakach, razem z młotkami, gwoździem, piłkami itp. – wkrótce zawisły przy górskich szlakach”⁴¹.

Ostatnią, jednak nie mniej istotną formą posługiwania, była posługa charytatywna ks. Franciszka Rzęsy. Ten wymiar przewijał się poprzez cały okres jego pracy w miejscach, do których posyłał go Kościół. Zadanie to wymagało od ks. Franciszka empatii i wrażliwości na potrzebujących. To między innymi dlatego był pomysłodawcą powstania wspomnianej już Fundacji „Wzrastanie”. Miała ona służyć cierpiącym niedostatek na etapie dzieciństwa i adolescencji, i pomagać im wzrastać w wartościach duchowych i intelektualnych. Jednak ważne było również wsparcie materialne poprzez dawanie możliwości wyjazdów wakacyjnych, przez różne formy pomocy wolontariuszy, ale także poprzez codzienne spotkania w przygotowanych i wyremontowanych domach i świetlicach w Lipniku, Łopuszce Małej, Przeworsku, Dynowie oraz w Rzeszowie. Szczególnym wyrazem zainteresowania potrzebującymi było „Centrum Charytatywne w Jarosławiu – Przystań Matki Bożej Jasnogórskiej”, a także otwarty w 2017 roku „Zakład Pielęgnacyjno-

39. *Bogu dziękujcie ducha nie goście*, s. 96.

40. Tamże, s. 97.

41. Por. *Kapłan Bożych natchnień*, s. 87-95.

-Opiekuńczy dla Nieuleczalnie Chorych”. To tam ks. Rząsa zamieszkał, aż do swojej śmierci pełniąc posługę duszpasterską wobec 90 bezdomnych i chorych⁴².

Przywołane niektóre formy pastoralnej działalności są świadectwem niezwykłego zaangażowania ks. Franciszka Rząsy na polu duszpasterskim i ewangelizacyjnym. Nie sposób jednak wymienić całej gamy działań i inicjatyw, jakie podjął w czasie życia kapłańskiego. Te przywołane natomiast wskazują na postawę gorliwego ewangelizatora, który w życiu i posługiwaniu kapłańskim był otwarty na natchnienia Ducha Świętego przynaglającego go do podjęcia misji głoszenia Dobrej Nowiny słowem i czynem.

Podsumowanie

Wieloletnie posługiwanie ks. Franciszka Rząsy przede wszystkim w archidiecezji przemyskiej, diecezjach rzeszowskiej i sandomierskiej, jak również na różnych polach działania w całej Polsce, a nawet poza jej granicami, zaowocowało przede wszystkim wśród duchowieństwa. Wytworzył się bowiem pewnego rodzaju nieformalny „styl duszpasterski”, którego myślą przewodnią była łacińska sentencja „Salus populi suprema lex esto – dobro dusz najwyższym prawem”⁴³. Ks. Franciszek swoją duszpasterską postawą wielokrotnie motywował młodych kapłanów, zachęcając do podejmowania różnego rodzaju inicjatyw pastoralnych⁴⁴.

Zaprezentowane wymiary życia i posługi ks. Franciszka Rząsy wskazują, iż źródłem, z jakiego wypływała cała jego gorliwość ewangelizacyjna, była głęboka relacja z Jezusem Chrystusem. Bez tej więzi nie byłby w stanie sprostać trudnościom, jakie napotykał na drodze podejmowanych inicjatyw. Wiąż ta dawała mu także motywację, bez której trudno owe przeszkody pokonać. Podobnie umiłowanie Maryi stało w centrum jego duchowości. Ów rys mariologiczny został zauważony i podkreślony w 2013 roku, kiedy to został przyjęty do konfraterni paulińskiej⁴⁵. Na wzór św. Jana Pawła II całe swoje życie i posługiwanie zawierał opiece Matki Bożej. To stąd także przywoływanie imienia Matki Chrystusa jako patronki poszczególnych dzieł, ośrodków i wspólnot. Przykładem jest tutaj nazwa domu w Jarosławiu nazywana „Przystanią Matki Bożej Jasnogórskiej”.

Źródłem motywacji ks. Rząsy było również magisterium Kościoła katolickiego, które rozważał od strony teoretycznej, ale nade wszystko podejmował próby jego

42. *Fundacja Pomocy Młodzieży im. św. Jana Pawła II „WZRASTANIE”*, w: <https://wzrastanie.com.pl/index.php/struktura-organizacyjna> [dostęp: 10.11.2024]

43. Zob. M.T. Cicero, *De legibus*, III, 3 cyt. za: B. Orłowski, *Istota i cel prawa kościelnego*. <https://ingremio.org/prawo-kanoniczne/istota-cel-prawa-koscielnego> [dostęp: 10.11.2024].

44. Rozmowa autora z ks. Franciszkiem Rząsą – 7.11. 2018 r. [zbiory prywatne autora].

45. Zob. *Bogu dziękujcie ducha nie gości*, s. 62-67.

receptji. Niekiedy nauczanie to wraz ze środowiskiem duszpasterskim próbował zastosować dosłownie. Przykładem tego sposobu działania może być historia Fundacji „Wzrastanie”, której genezy należy szukać w pastoralnym przejęciu się słowami Jana Pawła II. Tak pisze o idei powstania fundacji E. Płodzień: „Nasz wielki rodak, papież św. Jan Paweł II, już na początku swojego pontyfikatu, wśród wielu trosk i zamierzeń duszpasterskich, jako jedną z pierwszych ukierunkował na młode pokolenie, stanowiące o przyszłości Chrystusowego Kościoła. Jego wcześniejsza postawa kapłańska jako duszpasterza, wychowawcy i nauczyciela akademickiego oraz całości kształtowania, dały mocny impuls całemu Kościołowi, także polskim kapłanom, do gorliwszego otwarcia się na młodzież. Ojciec św. skonkretyzował ten problem w swoim «Liście do Młodych», który stał się inspiracją do ożywienia duszpasterstwa młodzieży w diecezji przemyskiej. Papież, serdeczny przyjaciel młodzieży wskazał, że cechą młodości jest wzrastanie przez kontakt z przyrodą, z drugim człowiekiem oraz z dziełami ludzkich umysłów, serc i rąk; a nade wszystko z Bogiem. W tym duchu, na terenie diecezji przemyskiej, w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, zaczęto organizować dla młodzieży obozy formacyjne, tzw. «wakacje z Bogiem». Odpowiednim miejscem stały się Bieszczady, kraina dogodna dla wypraw turystycznych, obozów, pielgrzymek oraz innych form duchowego i fizycznego odpoczynku. Podjęta akcja zaowocowała później stworzeniem konkretnej, zorganizowanej opieki i pomocy dzieciom i młodzieży. Duży wpływ w duszpasterstwie młodzieży miała pamiętna pielgrzymka księdza Franciszka wraz z przewodnikami turystycznymi z Rzeszowa do Rzymu (1985) i spotkanie z Ojcem świętym⁴⁶. Osoba papieża Polaka wywarła bez wątpienia wielki wpływ na osobę ks. Rząsy. Zaangażowanie Jana Pawła II i odważna walka o najsłabszych, ubogich i bezbronnych były inspiracją w podejmowaniu konkretnych działań, iż posługa kapłańska, często zmundna i niewidoczna, przynosi realne owoce.

Kolejnym źródłem motywacyjnym jego posługiwania była wspólnota. Ks. Franciszek posiadał umiejętność zjednywania ludzi wokół inicjatyw duszpasterskich. To właśnie w oparciu o konkretnego człowieka odznaczającego się chęcią i pragnieniem zaangażowania powstawały, funkcjonowały i nadal funkcjonują poszczególne dzieła. Ks. Rząsa posiadał zdolność rozeznania „znaków czasu”, ale i „znaku osób”, które można zaprosić i powierzyć im do opieki i animacji konkretną przestrzeń duchową bądź charytatywną. Wydaje się, iż nauczył się tego, będąc studentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz duszpasterzem Akademii Rolniczej na Osiedlu Zalesie w Rzeszowie. Wspólnoty, które powstały wówczas, jak i te skupione wokół Ośrodka w Jarosławiu, stanowiły personalne

46. E. Płodzień, „Wzrastanie” 1991-2016. 25 lat posługiwania człowiekowi pod patronatem św. Jana Pawła II, Rzeszów 2019, s. 5-6.

zaplecze, niezbędne do posługi pastoralnej na tak dużą skalę. Założone przez niego wspólnoty są do dzisiaj świadectwem jego działalności.

Ostatnim z obserwowanych źródeł, z jakich czerpał siły do duszpasterstwa ks. Franciszek, jest wrażliwość na drugiego człowieka wynikająca z historii życia. Począwszy od niełatwego dzieciństwa, poprzez przykład ofiarnej miłości rodziców i środowiska wiejskiego, pomoc i wsparcie wielu ludzi dobrej woli, przykład spotkanych na swojej drodze kapłanów, poprzez kształtowanie charakteru w czasie pracy na roli, formację seminaryjną i służbę wojskową, gorliwą posługę na parafii w Bieszczadach oraz przez studia specjalistyczne, ks. Franciszek nabył hartu ducha i ciała, aby jego życie przyniosło jak największy pożytek Bogu i ludziom.

Konkludując, można stwierdzić, iż osoba ks. Franciszka Rząsy stanowi przykład dla kapłanów, ale także dla osób świeckich, a zwłaszcza dla tych, którzy sami doświadczyli łaski Jezusa Chrystusa i pragną dzielić się tym doświadczeniem poprzez głoszenie Dobrej Nowiny drugiemu człowiekowi i śpieszenie mu z konkretną pomocą materialną, stając się ewangelizatorami XXI wieku.

Bibliografia

Barańska Cz., *Wyjątkowy kapłan. Oddany Maryi*, w: *Kapłan w moim życiu*, red. J. Chodorska, W. Łaszewski, Warszawa 1996, s. 226-233.

Benedykt XVI, *List apostolski w formie motu proprio „Ubicumque et semper”*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 1 (2011), s. 3-4.

Bogu dziękujecie ducha nie gościę. 50 lat kapłaństwa ks. Franciszka Rząsy, red. E. Płodzień, T. Lorenc, Rzeszów 2017.

Chudzik M., *Trasa turystyczna Opactwa Jarosław*, w: <https://opactwo.pl/index.php/poznaj-opactwo/trasa-turystyczna> [dostęp: 12.11.2024].

Cicero M. T., *De legibus*, III, 3.

Diecezja Rzeszowska, *Zmarł śp. ks. Franciszek Rząsa, twórca pieszej pielgrzymki z Rzeszowa na Jasną Górę*, w: <https://diecezja.rzeszow.pl/zmarl-sp-ks-franciszek-rzasa-tworca-pieszej-pielgrzymki-z-rzeszowa-na-jasna-gore> [dostęp: 12.11.2024].

Franciszek, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii we współczesnym świecie „Evangelii gaudium”*, Rzym 2013.

Fundacja Pomocy Młodzieży im. św. Jana Pawła II „WZRASTANIE”, w: <https://wzrastanie.com.pl/index.php/struktura-organizacyjna> [dostęp: 12.11.2024].

Inspiracje do powstawania dzieł pod patronatem Jana Pawła II, w: *Prowadzeni przez Jana Pawła II. Praca zbiorowa*, red. F. Rząsa, D. Mazur, E. Płodzień, Rzeszów 2014.

Iwańska I., *Duch Święty Protagonistą Nowej Ewangelizacji oraz życia duchowego i misji nowych ewangelizatorów*, w: <https://rmissio.pl/duch-swiety-protagonista->

-nowej-ewangelizacji-oraz-zycia-duchowego-i-misji-nowych-ewangelizatorów [dostęp: 12.11.2024].

Janiga W., *Wstęp*, w: *Prowadzeni przez Jana Pawła II. Praca zbiorowa*, red. F. Rząsa, D. Mazur, E. Płodzień, Rzeszów 2014, s. 3-9.

Kapłan Bożych natchnień. Praca zbiorowa, red. E. Płodzień, Rzeszów 2012.

Kiełb D., *Sakrament bierzmowania. Oczekiwania-realia-perspektywy*, Tarnów 2023.

Nikitorowicz J., *Rodzina w procesie kształtowania tożsamości kulturowej w dobie regionalizacji i globalizacji*, w: *Współczesne rodziny polskie ich stan i kierunki przemian*, red. Z. Tyszka, Poznań 2004, s. 71-84.

Orłowski B., *Istota i cel prawa kościelnego*, w: <https://ingremio.org/prawo-kanoniczne/istota-cel-prawa-koscielnego> [dostęp: 12.11.2024].

Piejko A., *Kapłan Bożych natchnień. Praca zbiorowa*, red. E. Płodzień, Rzeszów 2012, s. 124-129.

Płodzień E., *„Wzrastanie” 1991-2016. 25 lat posługiwania człowiekowi pod patronatem św. Jana Pawła II*, Rzeszów 2019.

Płodzień E., Prezentacja multimedialna „Ksiądz Franciszek. Wielki czciciel Maryi i orędownik dzieł Jana Pawła II. Rzeszów 2021 [zbiory prywatne autora].

Ptaszek R., *Bibliografia prac S. Prof. Dr hab. Zofii Józefy Zdybickiej*, „Roczniki Filozoficzne”, 47 (1999), z. 2, s. 13-31.

Rozmowa autora z ks. Franciszkiem Rząsą – 7.11. 2018 [Zbiory prywatne autora].

Ruch Apostolstwa Młodzieży archidiecezji Przemyskiej, *Wywiad z śp. ks. Franciszkiem Rząsą, moderatorem RAM w latach 1984 – 1994*, w: <https://ram.przemyska.pl/moderatorzy-ram> [dostęp: 12.11.2024].

Wrońska H., *Znaczenie katechetyczne małych grup parafialnych*, „Roczniki Teologiczne”, 55 (2008), z. 6, s. 195-205.

XIII Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Synod Biskupów, *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary chrześcijańskiej – Lineamenta*, Watykan 2011.

Streszczenie

Posługa pastoralna we współczesnym świecie wymaga szczególnego namysłu i otwarcia się na działanie Bożego Ducha. Nowe sytuacje pastoralne, licznie podejmowane inicjatywy ewangelizacyjne, katecheza szkolna oraz przemiany społeczne i kulturowe, przede wszystkim w kontekście religijności, stanowią niełatwe wyzwanie, z którym należy się zmierzyć, podejmując pracę duszpasterską. Zaangażowanie nigdy nie może stać się przyczyną utraty z horyzontu Jezusa Chrystusa, który zawsze jest celem wszelkiej działalności zbawczej Kościoła oraz gwarantem jej skuteczności. Niezwykle cenną pomocą w permanentnym kształ-

towaniu siebie jako duszpasterza stanowią autorytety kapłanów, którzy gorliwie pełnili swoją posługę, stając się prekursorami tak często postulowanej obecnie nowej ewangelizacji. Ich praca przyczyniła się do wzrostu wiary wielu ludzi, którzy dzięki ich zaangażowaniu mogli wejść na drogę kształtowania własnego życia duchowego. Jednym z przykładów takiego ewangelizatora jest ks. Franciszek Rząsa, który poprzez liczne inicjatywy będące *novum* w latach jego posługi, niejako wypracował model duszpasterski dla diecezji przemyskiej, rzeszowskiej i sandomierskiej. Niniejsze opracowanie ma na celu ukazanie jego sylwetki jako wzoru duszpasterza i katechety dla współczesnych głosicieli Dobrej Nowiny.

Słowa kluczowe: ks. Franciszek Rząsa, ewangelizacja, katecheza, nowa ewangelizacja, Fundacja „Wzrastanie”.

THE CONCEPT OF CHRISTIAN FORMATION

Summary

Pastoral ministry in the modern world requires particular reflection and openness to the work of God's Spirit. New pastoral situations, numerous evangelisation initiatives, school catechesis and social and cultural transformations, especially in the context of religiosity, constitute a daunting challenge to be faced in pastoral work. Involvement must never be a reason to lose sight of Jesus Christ, who is always the goal of all the Church's salvific activity and the guarantor of its effectiveness. An extremely valuable help in the permanent formation of oneself as a pastor is offered by the authority of priests who zealously worked in the field of evangelization, becoming precursors of the new evangelization. Their ministry has contributed to the growth of faith of many people, who, thanks to their pastoral commitment, have been able to follow the path of shaping their own spiritual life. One of the examples of such a priest is Fr Franciszek Rząsa, who through his vision of pastoral work and numerous initiatives constituting novelties in his years of pastoral work, in a way defined the pastoral framework for the Diocese of Przemyśl, Rzeszów and Sandomierz. The present study is intended to show his profile as a pastor and catechist and as a model for contemporary pastors and catechists.

Keywords: Fr. Franciszek Rząsa, evangelization, catechesis, new evangelization, Foundation “Wzrastanie”.